

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

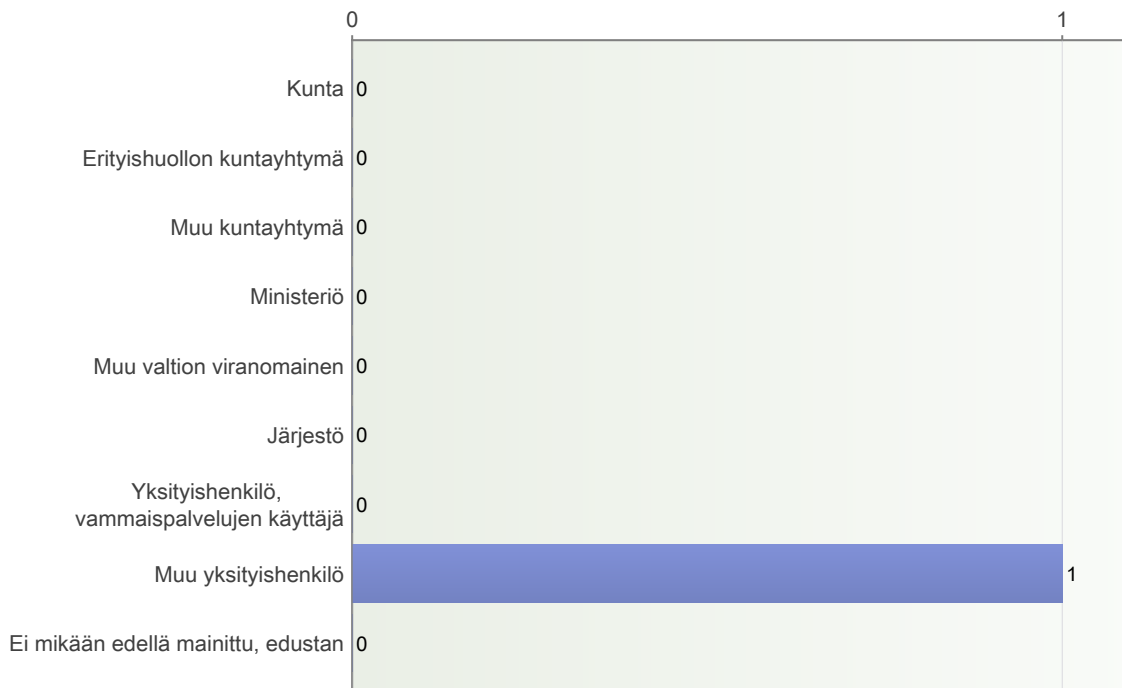
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Henrik	Gustafsson	henrik.gustafsson@luukk u.com	Omissa nimissään	

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

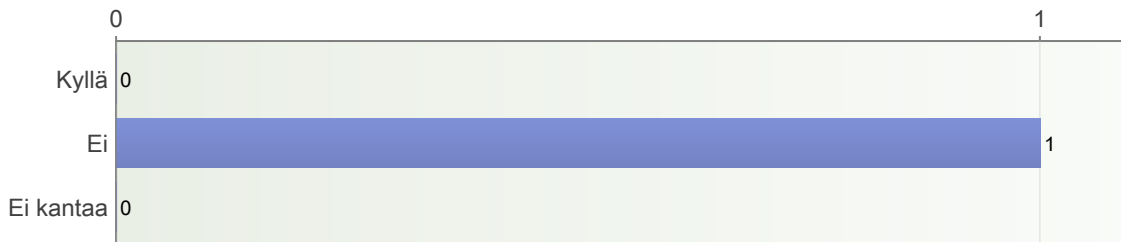
4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Alakohdassa 3) ”edistää” pitää muuttaa muotoon luoda edellytykset tai varmistaa, koska pelkkä edistäminen heikentää valtion velvoitetta varmistaa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus olennaisesti.

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

Onko raja us selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko raja us tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

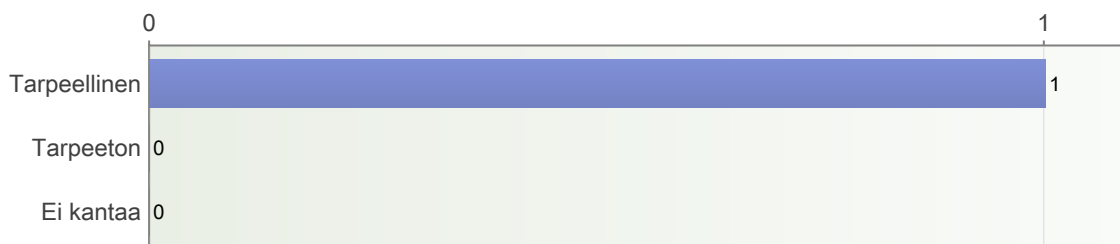
Vastaajien määrä: 1

- Erityislaissa pitää varmistaa vaikeasti vammaisten henkilöiden välttämätön huolenpito ja ihmisarvoinen elämä erityisesti henkilökohtaisen avun ja asumisen tuen osalta perustuslain 19 §:n 1 momentti huomioon ottaen. Kyse on subjektiivisista oikeuksista, johon sisältyy sosiaalipalveluiden maksuttomuus. Koska sosiaalihuoltolakiä sovelletaan ensisijaisesti vammaisten henkilöiden sosiaalipalveluihin, niin niin tilanne, jossa sovelletaan erityislakia voi jäädä käytännössä epäselväksi ilman tarkempia kuvauksia yksilöllisten palvelujen tarpeesta. YK:n vammaissopimuksen tarkoitusta koskevassa artiklassa 1 kuvataan vammaisuuteen liittyviä määreitä. Siten raja vammaisuuden ja iän välillä on tarpeen. Pelkästään iän perusteella ei voi saada erityislain palveluita vammaisille henkilöille mutta vamman ja iän perusteella voi saada.

9. 8. Arvioi momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

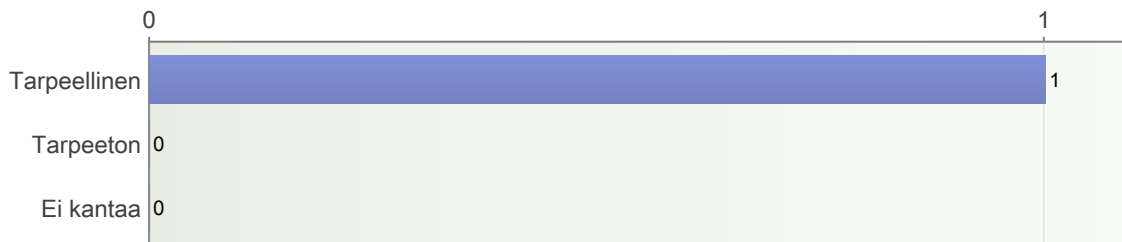
10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

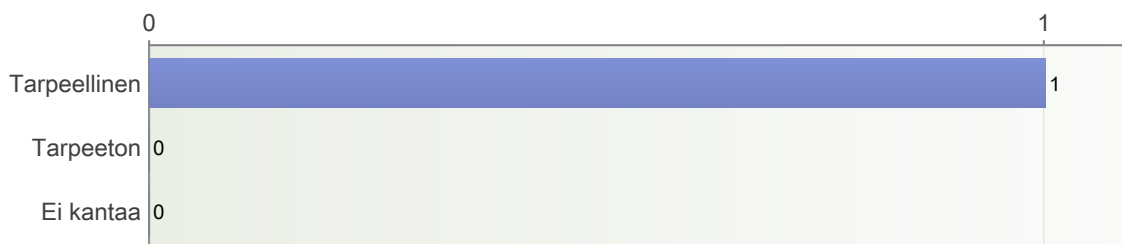
11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoja ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Perustuslain 22 §:n mukaan julkisella vallalla on velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tämä tarkoittaa sitä, että tämän erityislain mukaiset sosiaalipalvelut merkitsevät asianmukaisia ja perusteltuja keinoja ja järjestelyjä, joilla vammaiset henkilöt asetetaan tosiasiallisesti yhdenvertaiseen asemaan muiden kanssa (positiivinen erityiskohtelu).

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

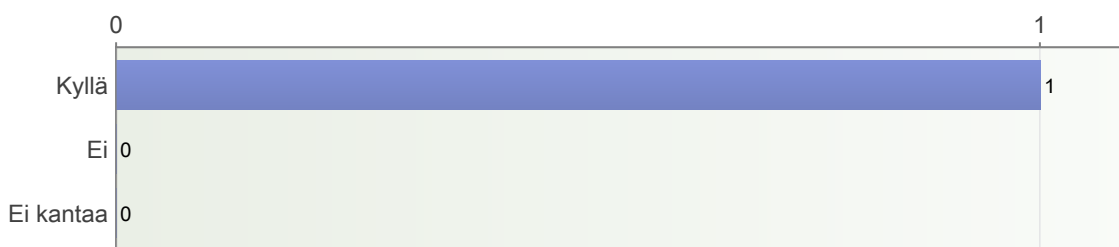
Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

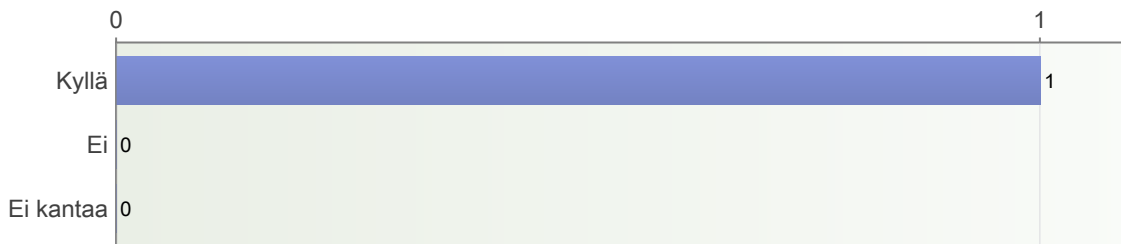
16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihoitolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihoitolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Yhteensä	2	2	0	4	1,5

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lain 6 §:n soveltamisessa pitää ottaa huomioon YK:n vammaissopimuksen 4.3 artiklan vammaisten henkilöiden osallistamisvelvoite. Käytäntö on osoittanut, että vammaispalvelujen hankintaan liittyy ongelmakohtana se, että hankintalaki ei tunne vammaisen henkilön asianosaisasemaa. Tämä on johtanut joissakin vammaisten asumisen palveluissa kohtuuttomiin tilanteisiin, kun palveluntuottaja on vaihtunut ja palvelun laatu heikentynyt, mikä on aiheuttanut vammaisissa myös pelkoa ja turvattomuutta arjessa. Siksi vammaispalvelulain 6 §:ssä pitää säätää tiukemmin vammaisen henkilön kuulemisvelvoitteesta vammaispalvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa YK:n vammaissopimuksen artiklan 4.3 vaatimusten mukaisesti.

21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

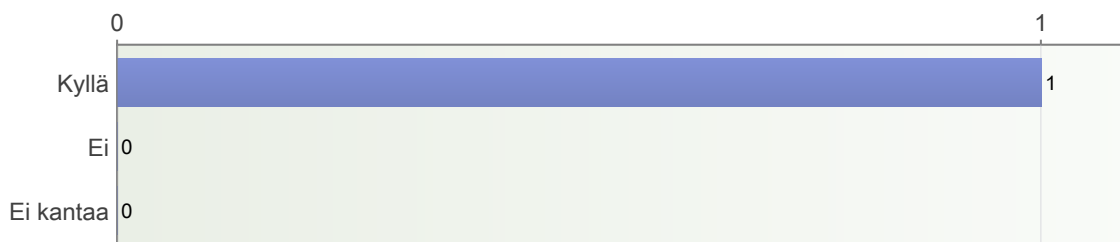
23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Valmennus ja tuki tulee lisätä myös vammautumisen jälkeisiin tilanteisiin, koska aina ei ole kyse syntymästään asti vammaisesta henkilöstä. Tämä vastaa nykyistä sopeutumisvalmennusta, jolla on merkittävää vaikutusta esimerkiksi traumaattisessa aivovamma- tai selkäydinvammaan johtaneessa onnettomuudessa tai sitten iän myötä jokin kasvain aiheuttaa esim. selkäydinvamman.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtaisesti hyvin perusteltu säännös, mutta tämän säännöksen kohdalla korostuu vaikeimmin vammaisten henkilöiden asema, joten tästä tulisi mainita lain yksityiskohtaisissa perusteluissa. Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa sairaalassa vaikeasti vammaiset tarvitsevat henkilökohtaista avustajaa muissa kuin hoitotoimenpiteisiin liittyvissä toiminnoissa, muuten komplikaatio- ja riskit esim. painehaavat ovat ilmeisiä. Siksi henkilökohtaisen avun varmistaminen ja siihen liittyvien kustannusten korvaaminen tulisi tässä ratkaista.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

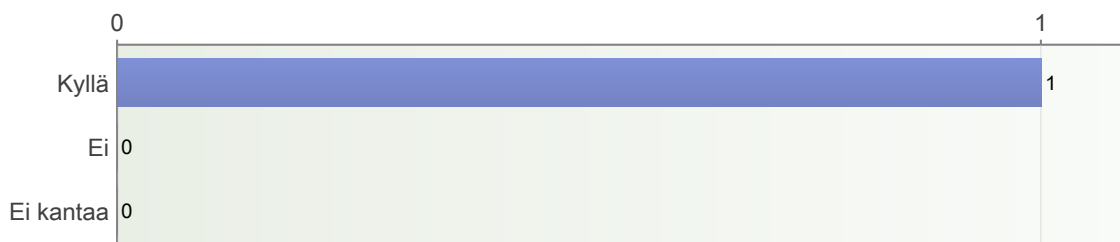
27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Laissa pitää varmistaa selkeämmin henkilökohtaisen avustajan työnantajamalli, koska tämä malli takaa kaikkein suurimman itsemääräämisoikeuden. Tästä huolimatta pitää myös henkilökohtaisen avun muut mallit olla käytettävissä (asiakasseteli, julkisen vallan omana toimintana tai yhteistyössä toteutettuna muiden julkisen vallan toimijoiden kanssa tai ostopalvelutoimintana esim. järjestöiltä.)

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

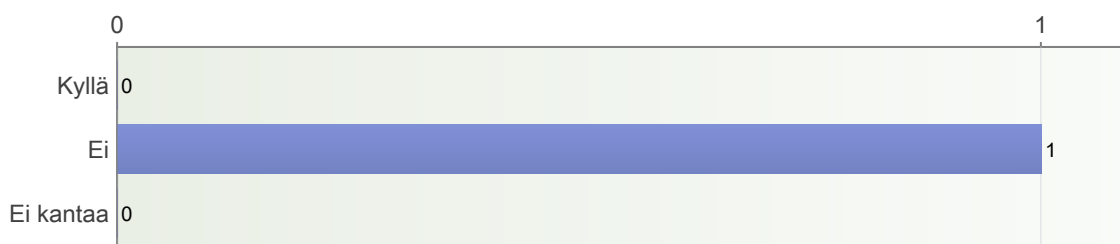
29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtaisesti pidän kannatettavana sitä, että henkilökohtaisen avun työnantajamallin sääntelyssä näkyy oma pykälä. Maakunnan on korvattava työnantajamallissa työnantajan lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut työnantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kustannukset. Työnantajan toimimisesta on oltava maininta sekä hallintopäätöksessä että sen pohjana olevassa asiakassuunnitelmassa.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

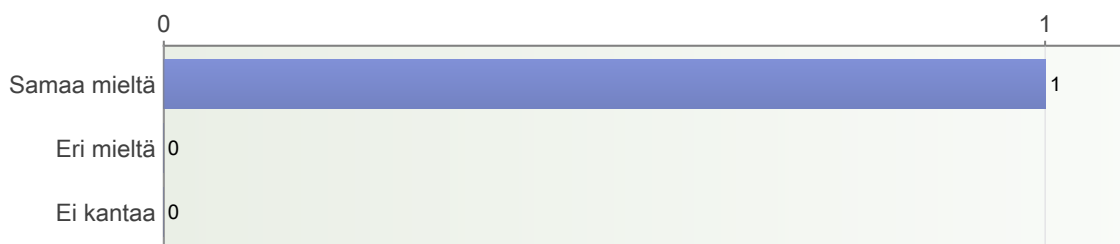
31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Säännös on kirjoitettu tavalla, joka on kaikista epäselvin lakiesityksessä ja hankalin suhteessa rajanvetoon yleisen sosiaalihuoltolain ja erityislain soveltamisen suhteesta. Säännös ei voi alkaa viittauksella yleislakiin ja palvelut eivät voi vaikeasti vammaisille tai vaikeimmin vammaisille järjestyä sitä kautta. Säännöksen sanamuoto on vastoin YK:n vammaissopimuksen tarkoitusta (art. 1) ja henkeä sekä vammaisen elämistä itsenäisesti ja osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin (art. 19).

32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

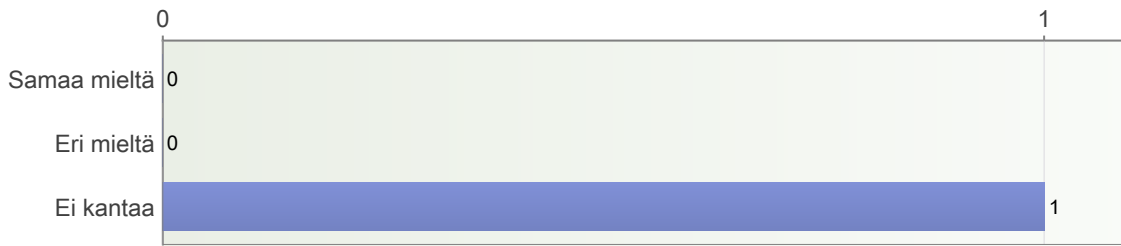
33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

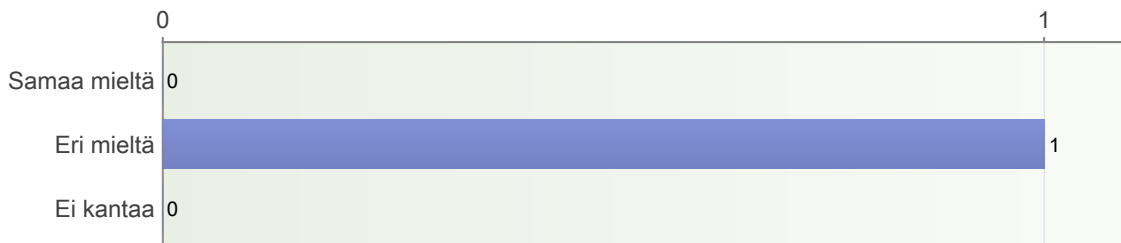
34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Asia pitää ratkaista lapsen edun ja perheen tuen tarpeen perusteella ennen lapsen kodin ulkopuolelle sijoittamista. YK:n vammaissopimus korostaa vammaisen lapsen kehittyviä kykyjä ja oikeutta omaan identiteettiinsä sopimuksen yleisissä periaatteissa (art. 3). Yleissopimuksen artiklan 7 nojalla vammaista lasta tulee kuulla ja hänen mielipidettään selvittää hänen ikänsä ja kehityksensä mukaisesti. Erityisesti arvioon ihmisoikeusvaikutuksista kodin ulkopuolella elämiseen on kiinnitettävä huomiota.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

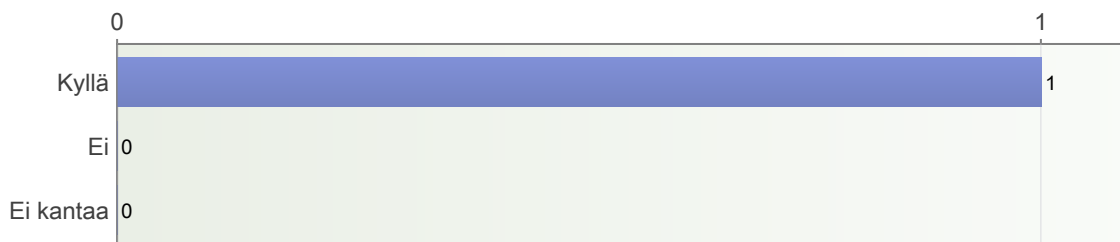
39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Säännös perusteluineen on erittäin hyvin kirjoitettu. Asuntoon kuuluvat laitteet ja tekniset ratkaisut voidaan siirtää lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineisiin.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihoitolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

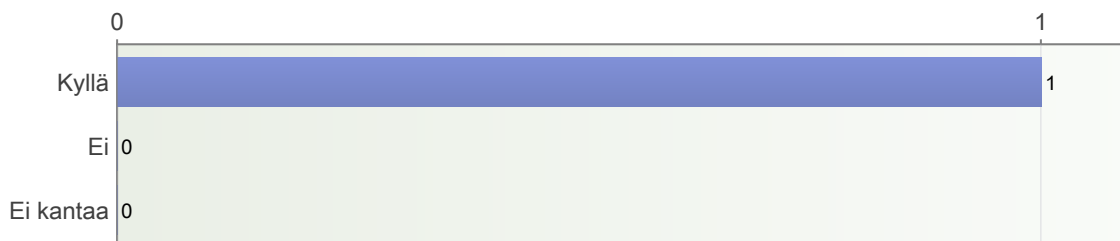

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

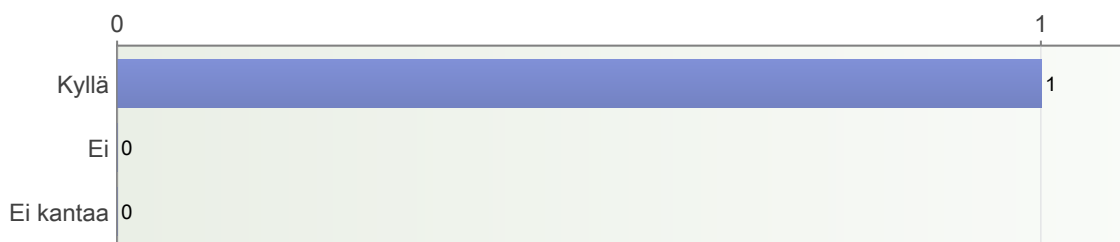
46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- YK:n vammaissopimuksen artikla 5 sallii positiiviset erityistoimet vammaisille henkilöille tosiasiallisen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi muiden kanssa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että haavoittuvassa asemassa oleville vaikeasti vammaisille henkilöille järjestetään yksilöllisen tarpeen perusteella aina yksilölliset kuljetuspalvelut. Tarpeen mukaan tähän kuuluu keskitetystä järjestelmästä irrottaminen ja matkojen yhdistelystä luopuminen. Esimerkiksi lihassairaus tai harvinaissairaus (OI, luuston haurastuminen) voivat tarkoittaa turvallista ajosuoritetta ja tuttua juurikin ko. henkilön tuntevaa kuljettajaa sekä yksin matkustamista ajon aikana terveysriskin välttämiseksi.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Kaksi viimeistä momenttia voidaan poistaa. KS. kysymys 38. perustelut.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Taloudellinen tuki säännös 19 § voidaan siirtää kokonaisuudessaan lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden alaisuuteen siten, että terveydenhuoltolakiin kirjataan oma vastaavan sisältöinen lukunsa tai säädetään kuntoutuslaki, jossa on oma apuvälineitä koskeva lukunsa. Apuväline tulee määritellä nykyistä selkeämmin ja eritellä missä toimissa asiakas sitä tarvitsee sekä siitä koitua hyöty asiakkaalle. Harrastaminen voidaan tulkita kuntoutukseksi. Auto ja sen varusteet liikkumisen apuvälineineinä sopisivat erityissairaanhoidon, kuten sähköpyörätuoli tai sähkömopedi eli maakunnan vastuulle asiakassetelin määrittämistä varten. Esimerkiksi UV-vaate albinismia sairastavalle asiakkaalle katsottiin eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä kuuluvan terveydenhuollon lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineeksi eikä korvattavaksi ylimääräisenä vaatekuluna vammaispalvelulain nojalla (21.12.2016. Dnro 3382/4/15). Toisaalta ruokavaliokorvauksiin liittyy paljon terveydenhuoltoon liittyviä näkökulmia ja vaikutukset ovat terveydenhuoltoon liittyviä (keliakia, diabetes tai laktoositon ruokavaliio.) Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että Kela ei maksa korvausta ruokavaliosta tai vaatteista erityistilanteissa. Lain perusteluissa jalkineiden saamisen edellytykset on kirjattu siten, että tämä edellyttäisi terveydenhuollon ammattihenkilön arvioita tilanteesta (esim. jalan virheasento.) ja perustelut viittaavatkin lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineinä luovutettaviin ortopedisiin jalkineisiin, joka sekoittaa sitä, mitä lakia sovelletaan (sosiaalipalvelulaki vs. terveydenhuoltolaki). YK:n vammaissopimus artikla 20 Henkilökohtainen liikkuminen edellyttää valtiota järjestämään tehokkaita toimia, jotta vammaisen henkilö voi liikkua mahdollisimman itsenäisesti ja sillä tavalla kuin hän haluaa ja silloin kuin se hänelle sopii. Valtion tulee myös helpottaa liikkumisen apuvälineiden saatavuutta vammaisille henkilöille kohtuulliseen hintaan.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- Muutoksenhakua koskeva kirjaus on tehty erittäin onnistuneesti, kiitos siitä. Varsinkin oikeus hakea muutosta ilman erityistä lupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta on kannatettava.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Vastaajien määrä: 1

- 29 §:n siirtymäsäännös on vammaisen ihmisen välttämätön oikeusturvan tae.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- Tämä vammaisten erityislaki voisi koskea vain subjektiivisia oikeuksia ja määrärahasidonnaiset oikeudet voisivat tulla esim. yleisen sosiaalihuoltolain kautta.